

STANDARD WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH

- CZELADNIK w zawodzie:

OPERATOR URZĄDZEŃ DO PRANIA, PRASOWANIA I CHEMICZNEGO CZYSZCZENIA

Na bazie podstawy programowej kształcenia w zawodzie (*)

Kod z klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy (**)	Kod z klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (***)	NUMER STANDARDU
815701	zawód pozaszkolny	135/C

Egzamin CZELADNICZY przeprowadzany jest w dwóch etapach:

etap praktyczny: polega na samodzielnym wykonaniu przez kandydata zadań egzaminacyjnych sprawdzających umiejętności praktyczne.

Czas trwania etapu praktycznego nie może być krótszy niż 120 min i nie dłuższy niż 24 godziny, łącznie w ciągu trzech dni.

etap teoretyczny: polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania zestawione w dwóch częściach; pisemnej i ustnej, sprawdzających wiedzę teoretyczną:

- w części **pisemnej** z zakresu tematów:
 - rachunkowość zawodowa
 - dokumentacja działalności gospodarczej
 - rysunek zawodowy
 - przepisy i zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej
 - podstawowe zasady ochrony środowiska
 - podstawowe przepisy prawa pracy
 - podstawowa problematyka z zakresu podejmowania działalności gospodarczej i zarządzania przedsiębiorstwem

Czas trwania części pisemnej nie może być krótszy niż 45 minut i nie dłuższy niż 210 minut.

- w części **ustnej** z zakresu tematów:
 - technologia
 - maszynoznawstwo
 - materiałoznawstwo

Czas trwania części ustnej etapu teoretycznego nie może być dłuższy niż 30 minut.

UWAGI

- (** - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 82, poz. 537 ze zm.)
- (***- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2012 r. Nr 2, poz. 7)

Zadania do etapu praktycznego i pytania do etapu teoretycznego przygotowywane są na bazie podstawy programowej kształcenia w zawodzie ustalonej przez ministra właściwego ds. edukacji (Ustawa o rzemiośle z dnia 22 marca 1989, tekst jednolity: Dz. U. Z 2002r Nr 112, poz. 979, z późn. zm. Dz. U. z 2003 Nr 137, poz. 1304, Dz. U. z 2009 Nr 6, poz.33, Dz. U. z 2011 Nr 207, poz. 1230, Dz. U. z 2011 Nr 205, poz. 1206)

W efekcie pozytywnie zdanego egzaminu CZELADNICZEGO Izba Rzemieśnicza wystawia ŚWIADECTWO CZELADNICZE, które jest formalnym potwierdzeniem kwalifikacji zawodowych, uzyskanych w różnych ścieżkach edukacji oraz w procesie pracy.

1. PROFIL UMIEJĘTNOŚCI CZELADNIKA ZWIĄZANY Z ZAWODEM

CZELADNIK (posiadacz świadectwa czeladniczego) w zawodzie Operator urządzeń do prania, prasowania i chemicznego czyszczenia potrafi:

- Rozróżniać tkaniny i tekstylia, określać ich właściwości i przeznaczenie,
- Rozróżniać rodzaje zabrudzeń i uszkodzeń tkanin i tekstyliów,
- Czyścić prać, konserwować, uszlachetniać i naprawiać elementy i całości wyrobów wykonanych z materiałów naturalnych i sztucznych,
- obsługiwać urządzenia, automaty i linie technologiczne do prania, czyszczenia, konserwacji i uszlachetniania tekstyliów,
- dobierać technologie prania, czyszczenia, naprawiania, zabezpieczania i konserwacji i naprawy tekstyliów,
- dobierać środki chemiczne do czyszczenia, impregnowania, wzmacniania tkanin i tekstyliów,
- dezynfekować wyroby tekstylne, dobierać odpowiednie materiały, środki chemiczne do prania, czyszczenia, konserwacji i uszlachetniania tekstyliów,
- prać, czyścić, nitować, szyć, kleić, impregnować, usztywniać, wzmacniać, nabłyszczają elementy wykonanych ze skóry naturalnej, ekoskóry, tkaniny, folii, płyt z tworzyw sztucznych elementów laminowanych,
- dobiera materiały odzieżowe, dodatki krawieckie i zdobnicze do konserwowanego elementu,
- uzupełniać w wyrobach tekstylnych, przekazanych do konserwacji, dodatki krawieckie i zdobnicze,
- posługiwać się z dokumentacją techniczną, stosować dokumentację techniczną maszyn i urządzeń do obróbki tekstyliów oraz dokumentację techniczną środków chemicznych do prania, czyszczenia, uszlachetniania tekstyliów oraz dokumentacji technicznej tekstyliów,
- demontować i montować elementów wykonanych z tekstyliów: dywany, wykładziny, pokrycia namiotów, opakowania na materiały sypkie, elementów tapicerki mieszkaniowej i samochodowej,
- segregować i przygotować zużytych tekstyliów do utylizacji,
- klasyfikować maszyny szwalnicze i urządzenia do czyszczenia i konserwacji tekstyliów wg różnych kryteriów /rodzaj: operacji, oprzyrządowania, kształtu głowic, przeznaczenia technologicznego),
- dobierać oprzyrządowanie do maszyn pralniczych w zależności od ich przeznaczenia,
- produkować (odtwarzać) elementy tekstylne,
- opracowywać technologie ponownego wykorzystania zużytych elementów tekstylnych,
- dostosować wyroby tekstylne do potrzeb użytkownika,
- przygotować zużyte tekstylia do utylizacji,
- dostrzegać błędy powstałe w procesie konserwacji odzieży i tekstyliów
- usunąć błędy prania, czyszczenia, konserwowania z uwzględnieniem poprawy wg dokumentacji,
- rozróżniać ściegi i szyć ręcznie podstawowymi ściegami używanymi w szyciu tkanin i tekstyliów
- wykonywać drobne naprawy za pomocą szycia ręcznego i maszynowego,
- objaśnia zasady działania maszyn szwalniczych oraz używa maszyny szwalnicze z oprzyrządowaniem do naprawy wyrobów tekstylnych przeznaczonych do prania, czyszczenia i konserwacji,
- dokonywać oceny stanu technicznego oraz rozpoznaje nieprawidłowości w działaniu mechanizmów linii technologicznych oraz maszyn pralniczych, maglujących, czyszczących i pokrewnych
- stosować obróbkę parowo-ciepłą materiałów i wyrobów tekstylnych o różnym składzie surowcowym,
- dobierać parametry prania, czyszczenia, impregnowania, prasowania, maglowania, składania do różnych materiałów tekstylnych,
- dokonywać oceny wyrobów odzieżowych przeznaczonych do czyszczenia, konserwacji lub naprawy,
- rozpoznawać wady techniczne w wyrobach odzieżowych i usuwa je,
- dobierać sposoby i techniki prania, czyszczenia, naprawy, wzmocnień w wyrobach tekstylnych,
- rozpoznawać uszkodzenia wyrobów odzieżowych i dobiera sposoby dokonywania napraw,
- dokonywać napraw wyrobów tekstylnych i oceniać ich jakość,
- dokonywać kalkulacji kosztów i określa ceny wykonanych usług,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania zadań zawodowych,
- udzielać pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy,

Czeladnik w zawodzie **Operator urządzeń do prania, prasowania i chemicznego czyszczenia** przygotowany jest do następujących zadań zawodowych:

- 1) przygotowania materiałów / wyrobów tekstylnych (odzieżowych) do czyszczenia, maglowania, konserwacji, wzmacniania tkanin;

- 2) pranie, czyszczenie, impregnowanie, krochmalenie, dezynfekcja, wzmacnianie i naprawianie wyrobów tekstylnych przekazanych do czyszczenia i konserwacji;
- 3) naprawianie uszkodzonych wyrobów odzieżowych;
- 4) obsługiwanie i konserwowanie maszyn i urządzeń stosowanych w produkcji.

2.WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI ZWIĄZANE Z WYKONYWANIEM WYŻEJ WYMIENIONYCH ZADAŃ ZAWODOWYCH Z ZAKRESU:

2.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy

Czeladnik:

- 1) rozróżnia pojęcia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ochroną przeciwpożarową, ochroną środowiska i ergonomią;
- 2) rozróżnia zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce;
- 3) określa prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) przewiduje zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych;
- 5) określa zagrożenia związane z występowaniem szkodliwych czynników w środowisku pracy;
- 6) określa skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka;
- 7) organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
- 8) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych;
- 9) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosuje przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;
- 10) udziela pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia.

2.2.Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej

Czeladnik:

- 1) stosuje pojęcia z obszaru funkcjonowania gospodarki rynkowej;
- 2) stosuje przepisy prawa pracy, przepisy prawa dotyczące ochrony danych osobowych oraz przepisy prawa podatkowego i prawa autorskiego;
- 3) stosuje przepisy prawa dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej;
- 4) rozróżnia przedsiębiorstwa i instytucje występujące w branży i powiązania między nimi;
- 5) analizuje działania prowadzone przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży;
- 6) inicjuje wspólne przedsięwzięcia z różnymi przedsiębiorstwami z branży;
- 7) przygotowuje dokumentację niezbędną do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej;
- 8) prowadzi korespondencję związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 9) obsługuje urządzenia biurowe oraz stosuje programy komputerowe wspomagające prowadzenie działalności gospodarczej;
- 10) planuje i podejmuje działania marketingowe prowadzonej działalności gospodarczej;
- 11) optymalizuje koszty i przychody prowadzonej działalności gospodarczej.

3.KOMPETENCJE

3.1.Personalne i społeczne

Czeladnik:

- 1) przestrzega zasad kultury i etyki;
- 2) jest kreatywny i konsekwentny w realizacji zadań;
- 3) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 4) jest otwarty na zmiany;
- 5) potrafi radzić sobie ze stresem;
- 6) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe;
- 7) przestrzega tajemnicy zawodowej;
- 8) potrafi ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania;
- 9) potrafi negocjować warunki porozumień;
- 10) współpracuje w zespole.

4.WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI OGÓLNOZAWODOWE ZWIĄZANE Z ZAWODEM OPERATOR URZĄDZEŃ DO PRANIA, PRASOWANIA I CHEMICZNEGO CZYSZCZENIA

4.1 Czeladnik:

- 1) przyjmuje zlecenie wykonania czyszczenia, konserwacji lub naprawy,
- 2) dokonuje oceny wyrobów odzieżowych przeznaczonych do czyszczenia, konserwacji lub naprawy
- 3) ocenia technologiczną możliwość czyszczenia i konserwacji elementów tekstylnych,
- 4) rozpoznaje zanieczyszczenia i wady w wyrobach tekstylnych,
- 5) określa zakres prac związanych z czyszczeniem lub naprawą wyrobu tekstylnego,
- 6) dobiera sposoby wykonywania prania, konserwacji i napraw w wyrobach tekstylnych,
- 7) przygotowuje wyroby tekstylne do czyszczenia, prania konserwacji,
- 8) sortuje elementy przeznaczone do prania, konserwacji i napraw,
- 9) dokonuje przerobów wyrobów tekstylnych,
- 10) rozpoznaje uszkodzenia wyrobów odzieżowych,
- 11) dobiera sposoby usuwania zabrudzeń, dezynfekcji i napraw wyrobów odzieżowych,
- 12) dokonuje naprawy wyrobów odzieżowych,
- 13) ocenia jakość dokonanych wykonanych usług,
- 14) dokonuje kalkulacji kosztów i określa ceny wykonanych usług.

5. UMIEJĘTNOŚCI ZWIĄZANE Z WYKONYWANIEM ZADAŃ ZAWODOWYCH W ZAWODZIE OPERATOR URZĄDZEŃ DO PRANIA, PRASOWANIA I CHEMICZNEGO CZYSZCZENIA

5.1 Przygotowania materiałów / wyrobów tekstylnych (odzieżowych) do czyszczenia, maglowania, konserwacji, wzmacniania tkanin;

Czeladnik:

- 1) posługuje się pojęciami z dziedziny odzieżownictwa,
- 2) rozróżnia surowce włókiennicze i tekstylne oraz określa ich właściwości i przeznaczenie,
- 3) rozróżnia rodzaje wyrobów tekstylnych,
- 4) ocenia stan techniczny i estetyczny wyrobów tekstylnych,
- 5) określa niezbędne operacje technologiczne służące wydłużeniu okresu użytkowania wyrobów tekstylnych,
- 6) rozróżnia rodzaje zabrudzeń tkanin i tekstyliów,
- 7) charakteryzuje operacje technologiczne poprawiające estetykę i higienę wyrobów tekstylnych,
- 8) stosuje dokumentację techniczno – technologiczną naprawy i konserwacji wyrobów tekstylnych,
- 9) rozpoznaje rodzaje uszkodzeń oraz dobiera sposoby naprawy,
- 10) stosuje przepisy bhp, ppoż. oraz ochrony środowiska w procesie technologicznym wyrobów odzieżowych,
- 11) przewiduje zależne od rodzaju stanowiska pracy zagrożenia dla człowieka i środowiska przyrodniczego oraz zapobiega im.

5.2 Pranie, czyszczenie, impregnowanie, krochmalenie, dezynfekcja, wzmacnianie i naprawianie wyrobów tekstylnych przekazanych do czyszczenia i konserwacji;

Czeladnik:

- 1) charakteryzuje metody czyszczenia, konserwacji materiałów i wyrobów tekstylnych,
- 2) dobiera środki chemiczne do czyszczenia, prania, konserwacji w zależności od rodzaju tekstyliów i rodzaju zabrudzenia.
- 3) zna pojęcia technologiczne i rodzaje połączeń węzłów technologicznych w pralniach,
- 4) przestrzega zasad i technik prania, czyszczenia, prasowania, maglowania, dezynfekcji na różnym etapie procesu technologicznego,
- 5) dobiera materiały / preparaty do czyszczenia, konserwacji i naprawiania z uwzględnieniem funkcji użytkowych i zasad konserwacji,
- 6) wykonuje podstawowe operacje w kolejnych etapach procesu technologicznego sortowanie, naprawianie, czyszczenie, pranie, prasowanie, naprawianie, składanie,
- 7) obsługuje typowe maszyny pralnicze i urządzenia stosowane w procesie konserwacji i naprawy wyrobów tekstylnych,
- 8) stosuje odpowiednie techniki do konserwacji wyrobów odzieżowych
- 9) dobiera środki transportu i składowania elementów tekstylnych brudnych i czystych ,
- 10) dobiera środki transportu i składowania środków chemicznych stosowanych do czyszczenia i konserwacji wyrobów tekstylnych,
- 11) rozróżnia metody kontroli jakości i stosuje je w procesie produkcyjnym,
- 12) dobiera materiały odzieżowe do wyrobów odzieżowych z uwzględnieniem funkcji użytkowych i zasad konserwacji

- 13) wykonuje pranie z wykorzystaniem pralek półautomatycznych, automatycznych i linii pralniczych,
- 14) stosuje oprzyrządowanie pralnicze i konserwujące stosownie do operacjach technologicznych,
- 15) stosuje przepisy bhp, ppoż. oraz ochrony środowiska w procesie technologicznym wyrobów odzieżowych,
- 16) oblicza koszty wytwarzania czyszczenia, konserwacji i naprawy,
- 17) przewiduje zależne od rodzaju stanowiska pracy zagrożenia dla człowieka i środowiska przyrodniczego oraz zapobiega im

5.3 Naprawianie uszkodzonych wyrobów odzieżowych;

Czeladnik:

- 1) rozróżnia rodzaje ściągów maszynowych i ręcznych i określa ich zastosowanie,
- 2) wykonuje ścięgi ręczne i maszynowe,
- 3) stosuje dokumentację techniczną – technologiczną naprawy i konserwacji wyrobów tekstylnych,
- 4) stosuje przepisy bhp, ppoż. oraz ochrony środowiska w procesie technologicznym wyrobów odzieżowych,
- 5) przewiduje zależne od rodzaju stanowiska pracy zagrożenia dla człowieka i środowiska przyrodniczego oraz zapobiega im

5.4 Obsługiwanie i konserwowanie maszyn i urządzeń stosowanych w produkcji.

Czeladnik:

- 1) rozróżnia części maszyn i urządzeń odzieżowych,
- 2) rozróżnia i dobiera środki transportu wewnętrznego,
- 3) obsługuje typowe maszyny pralnicze i urządzenia stosowane w procesie konserwacji i naprawy wyrobów tekstylnych,
- 4) określa budowę i przestrzega zasad działania maszyn i urządzeń,
- 5) rozpoznaje rodzaje maszyn stosowanych do wytwarzania, konserwacji i napraw wyrobów tekstylnych,
- 6) rozróżnia mechanizmy w maszynach i urządzeniach do wytwarzania, konserwacji i napraw wyrobów tekstylnych,
- 7) obsługuje typowe maszyny i urządzenia stosowane w procesie wytwarzania wyrobów odzieżowych oraz je konserwuje,
- 8) korzysta z urządzeń do transportu surowców i tkanin,

6. WYPOSAŻENIE STANOWISK EGZAMINACYJNYCH

Etap praktyczny egzaminu czeladniczego przeprowadza się u pracodawców lub w warsztatach szkoleniowych, posiadających warunki organizacyjne i techniczne niezbędne do wykonania przez zdającego zadań egzaminacyjnych.

Niezbędne wyposażenie stanowisk do wykonania zadań egzaminacyjnych objętych tematem. Wykonania wskazanego wyrobu odzieżowego miarowego lub jego elementu na określonym etapie wytwarzania.

- Stanowiska do prania i czyszczenia wodnego i chemicznego,
- Stanowiska do maglowania i składania elementów tekstylnych,
- Stanowiska prasowania wyposażone w stół do prasowania, deskę do prasowania, żelazko parowe, przybory do prasowania, zaparzaczkę,
- Stanowisko montażu i naprawy wyrobów tekstylnych wyposażone w nitownice, oczkarkę, maszynę do szycia, stębnówkę i owerłok,
- Stanowisko kontroli jakości i pakowania wyrobów gotowych wyposażone w: opakowania, różnego rodzaju, kasety, wózki, szkła powiększające itp.

Ponadto w sali warsztatów szkolnych lub pracodawców powinny znajdować się maszyny do prania, urządzenia do krochmalenia, dezynfekcji, dziurkarka odzieżowa, guzikarka, regały, pojemniki na substancje piorące, czyszczące i inne odczynniki chemiczne, urządzenia do analizy rodzaju zabrudzeń, kosze, pojemniki na odpady, instrukcje obsługi maszyn oraz narzędzia do ich regulacji

7. WARUNKI PRZYSTĄPIENIA DO EGZAMINU CZELADNICZEGO

Do egzaminu czeladniczego izba rzemieślnicza dopuszcza osobę, która spełnia jeden z następujących warunków:

- 1) ukończyła naukę zawodu u rzemieślnika oraz dokształcanie teoretyczne młodocianych pracowników w szkole lub w formach pozaszkolnych;

- 2) posiada świadectwo ukończenia gimnazjum albo ośmioletniej szkoły podstawowej oraz ukończyła kształcenie w formie pozaszkolnej, dotyczące umiejętności zawodowych wchodzących zakres zawodu, w którym zdaje egzamin;
- 3) jest uczestnikiem praktycznej nauki zawodu dorosłych, o której mowa w art. 53c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- 4) posiada świadectwo ukończenia gimnazjum albo ośmioletniej szkoły podstawowej i co najmniej trzyletni okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin;
- 5) posiada świadectwo ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej albo dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej prowadzącej kształcenie zawodowe o kierunku związanym z zawodem, w którym zdaje egzamin;
- 6) posiada tytuł zawodowy w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin, oraz co najmniej półroczny okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin;
- 7) posiada świadectwo ukończenia gimnazjum albo ośmioletniej szkoły podstawowej oraz zaświadczenie o zdaniu egzaminu sprawdzającego lub świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie a także co najmniej roczny okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, po uzyskaniu zaświadczenia o zdaniu egzaminu sprawdzającego lub świadectwa potwierdzającego kwalifikację w zawodzie.

8. MOŻLIWOŚCI UZYSKIWANIA DODATKOWYCH KWALIFIKACJI

- **Dostęp do następnego poziomu kształcenia** - w przypadku uzyskania świadectwa maturalnego, wydawanego po zdaniu egzaminu możliwość podjęcia nauki w szkole wyższej,
- możliwość uzyskania dyplomu mistrzowskiego w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, którego dotyczy świadectwo lub dyplom mistrzowski,
- możliwość doskonalenia zawodowego w systemie kształcenia ustawicznego (pozaformalne i nieformalne).

Osoba posiadająca Świadectwo czeladnicze może wystąpić do izby rzemieślniczej o wydanie **Europass - Suplementu do Świadectwa czeladniczego**.